

Vladimir Diaconiță

Dreptul proprietății intelectuale

Curs universitar

Editura
Stamangiu
2023

CUPRINS

I. INTRODUCERE	1
II. PROTECȚIA INVENȚIEI PRIN BREVET.....	2
1. Condițiile de brevetare.....	2
1.1. Existența unei invenții.....	2
1.1.1. Definiție	3
1.1.2. Primul element definitoriu: caracterul tehnic.....	4
1.1.2.1. Invenția este o contribuție a minții omului	5
1.1.2.2. Invenția este o creație	7
1.1.2.3. Invenția are un caracter concret, practic; ea nu este abstractă	12
1.1.2.4. Excluderea creațiilor non-tehnice și a celor insuficient de tehnice	13
1.1.3. Al doilea element definitoriu: invenția este o soluție dată unei probleme.....	14
1.1.4. Via negativă: non-invențiile.....	16
1.1.5. Tipuri de invenții: invenția de produs și invenția de procedeu	20
1.1.6. Invenția se distinge de produsele sau procedeele ce o încorporează	23
1.2. Noutatea	24
1.2.1. Noțiunea și caracterele noutății	24
1.2.2. Condițiile anteriorităților distructive de noutate	26
1.2.2.1. Caracterul complet.....	26
1.2.2.2. Caracterul suficient	28
1.2.2.3. Caracterul cert.....	30
1.2.2.4. Caracterul în principiu public	31
1.2.3. Natura strictă a comparației dintre invenție și anterioritățile din stadiul tehnicii. Teoria echivalentelor este exclusă	37
1.2.4. Noutatea în cazul noilor aplicații ale soluțiilor cunoscute.....	38
1.2.4.1. Utilizare nouă a unui lucru vechi	39
1.2.4.2. Utilizare știută a unui lucru vechi, cu un scop nou descoperit	41
1.2.5. Momentul în funcție de care se apreciază noutatea.....	43
1.3. Activitatea inventivă	44
1.3.1. Particularitățile stadiului tehnicii în materie de pas inventiv.....	45
1.3.2. Persoana de specialitate.....	46
1.3.3. Standardul pasului inventiv: non-evidența.....	47
1.4. Aplicabilitatea industrială	50
1.5. Invenții excluse de la brevetare	52

2. Subiectele protecției. Persoanele îndreptățite la eliberarea brevetului.....	54
2.1. Regula și nuanțele: invenția aparține inventatorului; ubicitatea sub aspectul apariției și sub aspectul folosinței.....	54
2.2. Regimul special și în parte derogator al invențiilor realizate de salariați	57
2.2.1. Domeniul de aplicare a Legii nr. 83/2014.....	57
2.2.2. Mecanismul de alocare a protecției (sau cum stabilim cine este îndreptățit la protecție)	59
2.2.3. Venituri ale inventatorului salariat.....	65
2.2.4. Confidențialitatea și cooperarea	66
3. Conținutul protecției	67
3.1. Obiectul protecției	68
3.1.1. Interpretarea revendicărilor	68
3.1.2. Teoria echivalentelor	73
3.2. Prerogativele titularului de brevet.....	75
3.3. Întinderea în timp și în spațiu a protecției.....	78
3.4. Principalele excepții și limite ale protecției	80
3.4.1. Excepția epuizării.....	80
3.4.2. Excepția dreptului de folosire personală anterioară	83
3.4.3. Excepția dreptului de folosire personală ulterioară	84
3.4.3.1. Situația premisă.....	85
3.4.3.2. Conținutul dreptului de folosire personală ulterioară	86
3.4.3.3. Condițiile dreptului personal de folosire ulterioară	89
3.4.4. Excepția folosirii invențiilor pentru nevoile vehiculelor sau navelor	100
3.4.5. Excepția utilizărilor private și necomerciale.....	101
3.4.6. Excepția experimentelor necomerciale.....	101
3.4.7. Excepția Bolar	102
3.4.8. Limitele constând în licențele obligatorii	105
3.4.8.1. Condiții și aspecte de regim juridic de principiu aplicabile în cazul licențelor obligatorii.....	107
3.4.8.2. Licența obligatorie pentru insuficientă exploatare.....	108
3.4.8.3. Licența de dependență.....	111
4. Dinamica dreptului de proprietate intelectuală decurgând din brevet	113
4.1. Cesiunea de brevet	113
4.1.1. Particularități privind condițiile contractului.....	114
4.1.2. Particularități privind efectele contractului	121
4.2. Licența de brevet	127
5. Încetarea protecției decurgând din brevet	129
5.1. Renunțarea	129
5.2. Decăderea	130
5.3. Revocarea	131
5.4. Nulitatea	132

6. Unele alternative la brevet – certificatul de model de utilitate și secretul comercial	134
---	-----

III. PROTECȚIA MĂRCILOR.....137

1. Noțiunea și funcțiile mărcii	137
2. Condiții de fond pentru obținerea certificatului de înregistrare a mărcii.....	140
2.1. Condițiile de fond absolute.....	142
2.1.1. Marca trebuie să fie un semn	142
2.1.2. Semnul trebuie să fie susceptibil de reprezentare în așa mod încât să fie perceput clar și precis.....	148
2.1.3. Semnul trebuie să fie distinctiv	152
2.1.3.1. Ipoteza semnelor descriptive [art. 5 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 84/1998]	153
2.1.3.2. Ipoteza lipsei caracterului intrinsec distinctiv	159
2.1.3.3. Ipoteza mărcilor uzuale	164
2.1.3.4. Variația caracterului distinctiv în timp și în intensitate în comparație cu alte mărci	168
2.1.4. Semnul trebuie să nu fie necesar	172
2.1.4.1. Ipoteza formei sau a unei alte caracteristici impuse chiar de natura produsului	173
2.1.4.2. Ipoteza formei sau a unei alte caracteristici necesare pentru obținerea unui rezultat tehnic	176
2.1.4.3. Ipoteza formei sau a unei alte caracteristici care dă valoare substanțială produsului.....	180
2.1.5. Semnul trebuie să nu fie înșelător	185
2.1.6. Alte motive absolute de refuz la înregistrare	187
2.1.6.1. Motive de refuz absolute care tind la excluderea posibilității de a monopoliza avantaje competitive nelegitime	187
2.1.6.2. Motive de refuz absolute care tind la protejarea valorilor fundamentale	191
2.2. Condițiile de fond relative.....	192
2.2.1. Anteriorități decurgând din identitatea/similitudinea cu o marcă anterioară (ipoteza regulă, supusă principiului specializării) – art. 6 alin. (1) și (2) din Legea nr. 84/1998	192
2.2.1.1. Trebuie să existe o marcă aparținând unui terț	193
2.2.1.2. Marca terțului trebuie să fie anterioară	198
2.2.1.3. Marca terțului și cea a solicitantului trebuie să fie identice sau similare	200
2.2.1.4. Produsele sau serviciile desemnate de marca terțului trebuie să fie identice sau similare cu produsele desemnate de marca solicitantului.....	208

2.2.1.5. Dacă nu există dublă identitate, trebuie să existe risc de confuzie	215
2.2.1.6. Terțul nu și-a dat acordul pentru înregistrarea mărcii solicitantului	220
2.2.2. Anteriorități decurgând din identitatea/similitudinea cu o marcă anterioară de renume (ipoteză de excepție, nesupusă principiului specializării). Art. 6 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 84/1998	221
2.2.2.1. Marca anterioară a terțului trebuie să fie de renume.....	222
2.2.2.2. Identitatea/similitudinea semnelor.....	224
2.2.2.3. Condiția alternativă a parazitismului.....	224
2.2.2.4. Condiția alternativă a diluării	225
2.2.2.5. Condiția alternativă a defăimării	226
2.2.2.6. Condiția absenței motivului justificat.....	227
2.2.3. Anteriorități constând în denumiri de origine sau indicații geografice. Art. 6 alin. (3) lit. b) din Legea nr. 84/1998	227
2.2.4. Anteriorități constând în semne distinctive apropiate anterioare, altele decât mărcile în art. 6 alin. (3) lit. c) din Legea nr. 84/1998	230
2.2.5. Anteriorități constând în alte drepturi ale terților.	
Art. 6 alin. (3) lit. e) din Legea nr. 84/1998	231
2.2.5.1. Anteriorități constând în drepturi de autor.....	231
2.2.5.2. Anteriorități constând în drepturi asupra desenelor sau modelelor	233
2.2.5.3. Anteriorități constând în drepturi la nume	234
2.2.5.4. Dreptul la imagine	235
2.2.6. Ipoteza înregistrării mărcii de către un mandatar.	
Art. 6 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 84/1998	236
2.2.7. Ipoteza „trademark squatting”. Art. 6 alin. (3) lit. f) din Legea nr. 84/1998	236
3. Conținutul protecției: prerogativele titularului mărcii.....	237
3.1. Condiții comune pentru activarea prerogativelor titularului de marcă	238
3.1.1. Semnul persoanei ce reclamă protecția trebuie să fie o marcă protejată	238
3.1.2. Persoana acuzată folosește semnul în activitatea sa comercială.....	240
3.1.2.1. Condiția caracterului comercial al activității terțului. Sunt excluse utilizările private	241
3.1.2.2. Persoana acuzată trebuie să utilizeze ea însăși marca, în activitatea sa comercială. Situația celor care interacționează cu marca altfel decât comercializând produsele sau serviciile desemnate de aceasta	243

3.1.3. Nu există consimțământul reclamantului pentru utilizarea de către pârâta a mărcii	250
3.2. Prerogativele titularului de marcă incidente când terțul folosește semnul pentru a distinge produse sau servicii – art. 39 alin. (2) lit. a), b), c).....	251
3.2.1. Premisa comună: terțul utilizează semnul ca marcă.....	251
3.2.1.1. Ce înseamnă folosirea semnului ca marcă sau ca orice altceva?.....	251
3.2.1.2. Via negativa: exemple de situații tip în care pârâatul nu folosește semnul ca marcă	253
3.2.1.3. Situația aparte a utilizărilor mărcii pe internet	256
3.2.2. Ipoteza dublei identități – art. 39 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 84/1998.....	261
3.2.3. Ipoteza riscului de confuzie – art. 39 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 84/1998	262
3.2.4. Ipoteza mărcilor de renume – art. 39 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 84/1998	264
3.3. Prerogativele titularului de marcă incidente când terțul folosește semnul în alt scop decât acela de a distinge produse/servicii – art. 39 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 84/1998.....	266
3.4. Prerogative preventive	270
3.4.1. Reacția față de acte pregătitoare de contrafacere – art. 39 alin. (4) din Legea nr. 84/1998.....	270
3.4.2. Prevenția contrafacerii potențiale în afara teritoriului României – art. 39 alin. (5) și (6) din Legea nr. 84/1998	271
3.4.3. Prevenția degenerării – art. 41 din Legea nr. 84/1998.....	272
4. Limitările protecției	272
4.1. Limitarea ce decurge din neutilizarea mărcii reclamantului [art. 40 alin. (1) din Legea nr. 84/1998].....	272
4.2. Limitări în cazul în care semnul acuzat este o marcă subsecventă, ce nu (mai) poate fi anulată în condițiile art. 56 alin. (3), art. 58 și art. 59 din Legea nr. 84/1998 [art. 40 alin. (3) Legea nr. 84/1998]	276
4.2.1. Limitarea drepturilor câștigate legitim reglementată de art. 40 alin. (3) și art. 56 alin. (3) din Legea nr. 84/1998	277
4.2.2. Limitarea decurgând din tolerare reglementată de art. 40 alin. (3) și art. 58 din Legea nr. 84/1998.....	280
4.2.3. Limitarea potențată decurgând din neutilizare reglementată de art. 40 alin. (3) și art. 59 din Legea nr. 84/1998.....	282
4.3. Limitările decurgând din libertatea de circulație a mărfurilor și de prestare a serviciilor.....	284
4.3.1. Limitarea constând în epuizare (art. 44 din Legea nr. 84/1998)	284
4.3.1.1. Condițiile epuizării.....	285

4.3.1.2. Limita epuizării reglementată de art. 44 alin. (2) din Legea nr. 84/1998	288
4.3.2. Limitări care decurg din interese legitime prevalente ale terților (art. 45 din Legea nr. 84/1998)	292
4.4. Limitări în spațiu și timp	295
5. Încetarea protecției mărcii	296
5.1. Renunțarea și expirarea termenului	296
5.2. Decăderea pentru neutilizare	297
5.2.1. Ipoteză și fundamente	297
5.2.2. Condiții. Enumerare	299
5.2.3. Condiția privitoare la perioada relevantă de neutilizare	300
5.2.4. Condiția privitoare la utilizarea efectivă	301
5.2.5. Condiția privitoare la motivele întemeiate pentru neutilizare	305
5.2.6. Condiția privind lipsa reluării utilizării mărcii	305
5.2.7. Regimul decăderii	305
5.3. Decăderea pentru degenerarea mărcii	306
5.3.1. Condițiile decăderii pentru degenerare	306
5.3.2. Regimul juridic	308
5.4. Decăderea pentru că marca a devenit înșelătoare	309
5.5. Decăderea pentru motive ce țin de persoana titularului	310
5.6. Decăderea pentru neplata taxei de reînnoire	310
5.7. Nulitatea	310
5.7.1. Înregistrarea mărcii s-a făcut cu încălcarea art. 5 din Legea nr. 84/1998 – Nulitatea absolută reglementată de art. 56 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998	311
5.7.2. Înregistrarea mărcii s-a făcut cu încălcarea art. 6 din Legea nr. 84/1998 – Nulitatea relativă reglementată de art. 56 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 84/1998	311
5.7.3. Marca a fost înregistrată cu rea-credință – Nulitatea absolută reglementată de art. 56 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 84/1998	312
IV. DREPTURILE DE AUTOR	318
1. Obiectul protecției	318
1.1. Ce este o operă protejată prin drepturile de autor	318
1.1.1. Opera este o creație intelectuală (a minții omului)	320
1.1.2. Opera este o creație originală	322
1.1.2.1. Definiții ale originalității. Două abordări?	322
1.1.2.2. Via negativă: ce nu înseamnă „original”	325
1.1.2.3. Originalitatea în cazul operelor derivate	329
1.1.3. Opera – creație de formă (de expresie)	331
1.1.3.1. Distincția dintre idee și fapte, pe de-o parte, și expresie, de cealaltă parte	331
1.1.3.2. Fuziunea ideii sau a faptelor cu expresia	338

1.1.3.3. Distincția între expresia unei idei și stil	340
1.1.4. Opera trebuie să poată fi identificată în mod obiectiv și cu suficientă precizie	341
1.1.5. Opera trebuie să nu fie exclusă de la protecție.....	342
1.2. Opera se distinge de obiectul material ce o încorporează	343
1.2.1. Regula coexistenței pașnice a drepturilor	343
1.2.2. Ipoteze în care unul dintre cele două drepturi îl limitează sau îl condiționează pe celălalt	344
1.2.2.1. Situația suporturilor non-fungibile.....	345
1.2.2.2. Situația achiziției unei copii a unui program pentru calculator	347
1.2.2.3. Situația copiei private.....	348
1.2.2.4. Condiționarea dobândirii proprietății	348
1.3. Drepturile conexe, desenele și modelele.....	349
2. Subiectele protecției	351
2.1. Regula – titularul este autorul	351
2.2. Ipoteze speciale	354
2.2.1. Operele plurale.....	354
2.2.1.1. Operele comune (de colaborare)	354
2.2.1.2. Operele colective	356
2.2.2. Operele create de angajați	358
2.2.3. Operele derivate.....	359
3. Drepturile nepatrimoniale de autor.....	360
3.1. Dreptul de divulgare	363
3.2. Dreptul la paternitate	367
3.3. Dreptul de a stabili numele.....	371
3.4. Dreptul la integritatea operei	371
3.5. Dreptul de retractare	373
4. Drepturile patrimoniale de autor	375
4.1. Precizări introductive	375
4.2. Reproducerea.....	377
4.3. Distribuirea	380
4.4. Comunicarea publică	382
4.4.1. Sediul materiei.....	382
4.4.2. Exemple de acte de comunicare publică	383
4.4.3. Elemente definitorii pentru actele de comunicare publică	384
4.4.4. Regimul juridic al actelor de comunicare publică a operelor	385
4.4.4.1. Regimul general al actelor de comunicare publică acoperite de art. 3 din Directiva InfoSoc	386
4.4.4.2. Regimul actelor de comunicare publică neacoperite de art. 3 din Directiva InfoSoc.....	390
4.4.5. Distincția dintre dreptul la comunicare publică și dreptul la distribuire	392

4.5. Controlul destinațiilor (importul, închirierea, împrumutul)	397
5. Excepții și limite ale drepturilor patrimoniale de autor	400
5.1. Precizări generale.....	401
5.2. Interpretarea limitelor și excepțiilor.....	404
5.3. Abordarea punctuală a principalelor limite și excepții	410
5.3.1. Reproducerea tranzitorie sau accesorie.....	410
5.3.2. Copia privată și transformarea privată.....	414
5.3.3. Reproducerea pentru considerente de interes public	418
5.3.4. Reproduceri făcute în biblioteci, muzee etc.....	420
5.3.5. Reproducerea și extragerea de text și de date.....	420
5.3.6. Epuizarea	421
5.3.7. Scurtele citate.....	423
5.3.8. Parodia.....	430
5.3.9. Utilizări în învățământ și cercetare.....	432
5.3.10. Utilizări pentru informarea despre actualități.....	434
5.3.11. Excepția panoramei.....	436
5.3.12. Limite în favoarea unor persoane cu handicap	437